

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 162/2025-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Slavomírou Kurinskou, V. Šípoša 16, Martin, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co/74/2024 z 15. augusta 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 18. novembra 2024 a doplnenou 20. novembra 2024 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím krajského súdu namietaným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutie, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.
2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ je žalobcom v konaní vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 43C/6/2024.
3. Sťažovateľ je podielovým spoluvlastníkom pozemku [REDAKOVANÉ] vo výmere 3481 m², orná pôda, ktorý sa nachádza v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], obci [REDAKOVANÉ], okrese Senec (ďalej len „pozemok“), aktuálne evidovaného na [REDAKOVANÉ] v podiele 9/20.
4. Žalobou doručенou okresnému súdu sa sťažovateľ dovoľával relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej 11. júla 2023 (V 4300/2023), ktorou žalovaný 1 previedol vlastnícke právo k pozemku v rozsahu spoluvlastníckeho podielu 1208/3140 v prospech žalovaného 2.
5. Žalovaný 1 pri prevode pozemku nerešpektoval predkupné právo sťažovateľa ako podielového spoluvlastníka. Sťažovateľ v právnom postavení žalobcu vzal 23. apríla 2024 žalobu späť z dôvodu,

že žalovaný 1 a žalovaný 2 uzatvorili 8. februára 2024 dohodu o odstúpení od kúpnej zmluvy, o čom sa sťažovateľ dozvedel až z vyjadrenia žalovaného 1 k žalobe.

6. Okresný súd rozhodol o náhrade trov konania vo výroku II uznesenia sp. zn. 43C/6/2024 z 29. apríla 2024 tak, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania, pričom vychádzal z dikcie § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Rozhodnutie vo vzťahu k náhrade trov konania okresný súd odôvodnil tým, že žalovaný 1 si neuplatnil nárok na náhradu trov konania. Žalovanému 2 okresný súd nepriznal nárok na náhradu trov konania, pretože bol v konaní pasívny a žiadne trovy konania mu nevznikli.

7. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie podal v zákonnej lehote žalovaný 1 odvolanie.

8. Sťažovateľ v konaní tvrdil, že v čase podania žaloby nemal a nemohol mať vedomosť o odstúpení žalovaného 1 a žalovaného 2 od kúpnej zmluvy. Sťažovateľ pred podaním žaloby vykonal lustráciu všetkých dostupných registrov a zistil, že jeho predkupné právo vo vzťahu k pozemku bolo porušené. Niet najmenších pochybností, že žalovaný 1 porušil svoju povinnosť podľa § 140 Občianskeho zákonníka a neponúkol sťažovateľovi ako oprávnenému spoluvlastníkovi prevádzaný spoluvlastnícky podiel k pozemku. Nebolo povinnosťou sťažovateľa zisťovať, či žalovaný 1 alebo žalovaný 2 náhodou od kúpnej zmluvy neodstúpil. V čase podania žaloby sa sťažovateľ neplatnosti kúpnej zmluvy dovoľával dôvodne. Podľa sťažovateľa bolo nesporné, že sťažovateľ zastavenie konania nezavinil a že žaloba bola vzatá späť pre správanie žalovaných. Sťažovateľ na podporu svojich tvrdení doručil súdu dôkazy, ktoré preukazovali, že v čase podania žaloby legitímne uplatňoval svoje právo.

9. Krajský súd uznesením sp. zn. 7Co/74/2024 z 15. augusta 2024 právoplatným 1. októbra 2024 uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku II zmenil tak, že žalovanému 1 priznal nárok na plnú náhradu trov konania proti sťažovateľovi a žalovanému 2 nárok na náhradu trov konania nepriznal. Zároveň žalovanému 1 priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Podstatou argumentácie sťažovateľa, ktorú podložil podrobným rozborom postupu všeobecných súdov, je skutočnosť, že podľa jeho názoru je napadnuté rozhodnutie krajského súdu arbitrárne a nepreskúmateľné.

11. Podľa sťažovateľa procesné zavinenie zastavenia konania je potrebné interpretovať vo vzťahu k príčinnej súvislosti, teda s ohľadom na správanie strany sporu. Je povinnosťou súdu skúmať procesnú zodpovednosť pri zastavení konania na oboch procesných stranách. Podľa sťažovateľa v čase podania jeho žaloby bola táto dôvodná a len pre správanie žalovaných bol nútený vziať žalobu späť, pretože stav v katastri nehnuteľností po podaní žaloby korešpondoval so žalobnou požiadavkou. Žalobu vzal späť ihneď (23. apríla 2024), ako zistil z evidencie katastra nehnuteľností, že na príslušnom LV je zapísaný pôvodný vlastník, teda že žalobná požiadavka bola splnená. Z uvedeného je podľa jeho názoru nesporné, že zastavenie konania nemohol zaviniť. Podľa sťažovateľa procesné zavinenie na zastavení konania odvolací súd posúdil výlučne formálne bez snahy prihliadať na správanie strán sporu. Napadnuté rozhodnutie je extrémne nelogické, pričom neberie zreteľ na preukázané skutkové a právne skutočnosti.

12. Sťažovateľ uzatvára, že krajský súd nesprávnou argumentáciou vo všetkých jej zložkách dospel k nesprávnemu záveru o tom, že spravodlivým východiskom pre rozhodnutie o trovách konania v tejto právnej veci je výlučne procesné zavinenie na zastavení konania, pričom zavinenie neskúmal a nehodnotil v širšom kontexte, hlavne so zameraním na správanie žalovaných, hoci rozhodnutie o trovách konania by malo byť logickým a spravodlivým ukončením konania. Krajský súd sťažovateľa sankcionuje za to, že sa dovolal svojho práva, keď pre správanie žalovaných vzal žalobu späť, pretože žalobou požadovaný právny stav bol dosiahnutý následkom úkonov žalovaných po podaní žaloby. Napriek tomu je sťažovateľ zaviazaný k náhrade trov konania v rozsahu 100 % proti žalovanému 1, čo následne spôsobí redukcii jeho majetku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie, ktorou sťažovateľ namieta, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu boli porušené jeho označené práva. Napadnuté rozhodnutie sťažovateľ považuje za arbitrárne a nepreskúmateľné z dôvodu, že krajský súd ako súd odvolací zmenil výrok II rozhodnutia súdu prvej inštancie tak, že žalovanému 1 priznal nárok na plnú náhradu trov konania proti sťažovateľovi a žalovanému 2 nárok na náhradu trov konania nepriznal a zároveň žalovanému 1 priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania, a to aj napriek tomu, že podľa názoru sťažovateľa boli splnené všetky predpoklady na to, aby bola sťažovateľovi priznaná plná náhrada trov konania proti žalovanému 1 a žalovanému 2, ktorí podľa jeho názoru zavinieli zastavenie konania z dôvodu uzavretia dohody o odstúpení od kúpnej zmluvy, v dôsledku čoho musel sťažovateľ žalobu vziať späť.

14. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

15. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti (mimo formulovaného petitu) namietal v jej úvode aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a porušenie základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) bez toho, aby tieto ustanovenia zahrnul do petitu ústavnej sťažnosti. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak. Ústavný súd zásadne akceptuje autonómiu vôle sťažovateľov a nemá možnosť rozhodovať *ultra petitum*. Modifikovať sťažnostný petit možno len výnimočne (I. ÚS 185/2022). V danej veci však ústavný súd dôvody na modifikovanie sťažnostného petitu nevidel (I. ÚS 514/2020) a na namietané porušenie označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny tak neprihliadol. Na perfektnosť základných náležitostí návrhu totiž slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom (m. m. II. ÚS 102/2019, II. ÚS 576/2020). Ústavný súd nemohol ponechať bez povšimnutia, že sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom napriek tomu nepredložil spolu s ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutie ako jednu z náležitostí ústavnej sťažnosti (§ 123

ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prejednávanej veci však ústavný súd využil možnosť upustiť od výzvy na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti a jej doplnenie z dôvodu procesnej ekonómie, keďže okrem uvedeného nedostatku bránila meritórnemu prerokovaniu a rozhodnutiu veci ďalšie nedostatky podmienok konania, ktoré sú neodstrániteľné.

16. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojene kráľovstvo z 23. 9. 1997).

17. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

18. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

19. Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

20. Ústavný súd poukazuje na § 420 písm. f) CSP, ktorý upravuje prípustnosť dovolania (a v prípade naplnenia tohto dôvodu zároveň aj jeho dôvodnosť) v prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany sporu postupom všeobecného súdu nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto

ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti). Ak rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (napr. IV. ÚS 314/2020).

21. Z obsahu napadnutého uznesenia krajského súdu a súvisiacej argumentácie sťažovateľa je zrejmé, že sťažovateľ sa ochrany svojich práv mohol domáhať prostredníctvom inštitútu dovolania [§ 420 písm. f) CSP], keďže dovolanie podľa tohto ustanovenia je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2020 vo veci sp. zn. 5 Obdo 26/2019, implicitne aj uznesenie najvyššieho súdu z 26. septembra 2018 vo veci sp. zn. 5 Cdo 43/2018), ak je daný niektorý z dôvodov zmätočnosti definovaný v tomto ustanovení.

22. Ústavný súd v danej súvislosti konštatuje, že sťažovateľom je predostretá argumentácia vo vzťahu k arbitrárnosti a nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia krajského súdu týkajúceho sa nároku na náhradu trov konania, vo svojom obsahu porušujúceho jeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. K otázke možnosti napadnúť dovolaním aj výrok o nároku na náhradu trov konania ústavný súd poukazuje na svoje uznesenie sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom okrem iného vyslovil, že ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd končí rozhodovanie o tejto otázke, ktoré tak možno považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Z uvedeného vyplýva, že vo vzťahu k nároku na náhradu trov konania sťažovateľ disponoval účinným prostriedkom nápravy (dovolanie), ktorý nevyčerpal (m. m. I. ÚS 300/2020).

23. Uvedený právny názor ústavného súdu sa už pravidelne uplatňuje aj v jeho ďalšej rozhodovacej činnosti, keď ústavný súd konštatuje, že podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (pozri napr. I. ÚS 387/2019). Tento právny názor ústavného súdu bol premietnutý tiež do rozhodnutia veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 VOdbdo/2/2021 z 29. septembra 2021, kde prijal záver, že „rozhodnutím, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania vád zmätočnosti v zmysle § 420 CSP, je aj

rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol s konečnou platnosťou o odvolaní proti výroku o náhrade trov konania“.

24. Zo zistení ústavného súdu pri príprave predbežného prekovania ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu nepodal, a teda nevyužil právny prostriedok, ktorý mu zákon priznáva na ochranu jeho základných práv a slobôd, čím nerešpektoval subsidiárne postavenie ústavného súdu. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie totiž nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, keď fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; túto možnosť však sťažovateľ v tomto prípade mal. Ústavný súd zároveň dodáva, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti ani netvrdil a už vôbec nepreukázal, že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jeho prípadu teda neprichádzal do úvahy ani prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

25. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

26. Vzhľadom na to, že ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť, ostatnými návrhmi obsiahnutými v ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie a priznanie náhrady trov konania) sa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu